

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת מסעי

אין מסע בלי חניה!

גיליון מס' 57

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/פרשת מסעי אין מסע בלי חניה!

המיתון במשק יצר מחסור חמור במקומות עבודה. גם עזרא, איש דינמי ותוסס, מצא עצמו נספר מידי חודש על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בין אחוזי המובטלים הרבים. אך הוא לעולם לא התייאש. שאל מכרים, קרא מודעות דרושים... בתקווה להשגת עבודה. כעבור שלוש שנות אבטלה וחיפוש יום – יומי, סוף סוף יצא עזרא מרוצה מחדרו של המנהל האזורי שסידר לו אישית עבודה כלבבו: חטיבת עצים. נעמו לו התנאים, קסמה לו העבודה בריח המשכר של הטבע וערבה לו האווירה במקום. במיוחד מצא חן בעיניו סעיף התגמול.

התשלום, כך מקובל, משולם בסוף כל יום ובהתאם לכמות העצים שכל אחד חוטב. עזרא נהנה מהמחשבה שגם לזריזותו תהיה ביטוי במשכורת היומית.

עצים לכל רוחב העין, עזרא עומד שם ומתרכז במבנה העץ, מכנס משופשף, חולצה ישנה וגרזן גדול מאוד מאוד. עץ ועוד עץ, הגב משתופף, המצח מספר ביזע על החום והפה מדווח ביובש על הצמא. לא קל לחטוב עצים. עמלן הוא עזרא וגם שקדן, לא מבזבז זמן על מנוחה, "אני כאן כדי לחטוב ולא כדי לנוח" הוא משנן בקצת מרץ שעוד נשאר לו, ומניף את הגרזן למסע נוסף בין טבעות העץ. עוד סנטימטר, ועוד אחד, לשאוף אוויר להתמתח ו... להמשיך. פתאום, שם עזרא לב לקבוצת חוטבים גדולה שצועדת יחדיו בזריזות להפסקת צהריים. בשחרור הם משוחחים על הא ועל דא, צוחקים צחוק בריא ומשחרר ומתרחקים מן המקום.

"הם לא מבינים שהמנוחה על חשבונם?" הוא חושב בפליאה. בזמן שהם נחים אפשר לכרות עוד גזע שלם ואולי אפילו שניים. וכל גזע נוסף הוא כסף, אמר בקול ודמיין את השטרות שישולמו לו בסוף היום.

עוד כמה שעות שהה עזרא בחברת העצים, מניף, מתאמץ, מתקדם, כורת וכמובן לא שוכח לספור: ארבעים, ארבעים ושבע, שישים. מעודד ממשיך במאמציו לקראת העץ הבא ו... שוב הוא קולט בזווית עינו את קבוצת החוטבים הגדולה שהיא פורשת ומתרחקת. "מנוחת בין ערביים", זלזל בשקט לעצמו והמשיך לעבוד בלי לשכוח להעניק לעצמו את פרס הביצוע המושלם.

סוף יום. הרגע המיוחל הגיע, בין כל החוטבים משתחל עזרא, בולט בדקיפותו. עינו מאושרות, אישוניו מתרחבים ועל פניו שפור חיוך השמור למנצחים. שישים ושלושה גזעים, הוא מחמיא לעצמו בשקט, שישים ושלושה.

התור מתקדם. עזרא מחדד שמיעתו, סקרן לשמוע כמה חטבו שאר העובדים. עשרים? אולי עשרים וחמשה? בכל זאת הם פרשו למנוחה, להפסקה ולהפוגה.

שבעים – הוא שומע פתאום את החוטב שלפניו מדווח בחיוך, שבעים ושמונה – מסכם באושר חוטב לצידו, שבעים ושניים – מספר בהנאה זה שאחריו. שישים ושלושה – הוא מסכם בקול שקט...

בעליבות ובכבדות צועד החוטב לקבל את שכרו, הוא מקבל לידיו את השטרות, מחזיק אותם קצת ברפיון סופר אותם במהירות ומכניס אותם עמוק עמוק אל הכיס.

קצת מאוכזב ומאוד מתפלא פונה עזרא בשאלה אל אחד החוטבים: "עבדתי היום קשה, קשה מאוד. התאמצתי, התייגעתי ואפילו לא העזתי לפרוש למנוחה קצרה, ובכל זאת חטבתי רק שישים ושלושה. מה הסוד? מה הקסם?"...

"ידידי", ענה החוטב לעזרא, כשהוא מיישר זוג עיניים שלוות וטובות,
"אכן התאמצת והתייגעת, חטבת עץ ועוד אחד. אין כאן קסם או
סוד, אך את הזמן בו חטבת עוד עץ אחד - אנחנו הקדשנו להפסקה
קצרה במהלכה השחזנו את הגרזנים..."

*

"אלה מסעי בני ישראל - אשר יצאו מארץ מצרים".
התורה פותחת ב"אלה מסעי" והנה מיד ממשיכה ומבארת את כל
מקומות החניה בהם חנו ישראל.
וצריך להבין: מדוע ברשימת המסעות מופיעה רשימת החניות?
ההסבר הוא כך: **כל חניה מבססת את הנסיעה**. כל חניה והיאחזות
מבססת את כל הדרך שנעשה עד הנה. מסע כשלעצמו אין בו
סגולות מיוחדות. אבל החניה בכל אותן דרכים, היא שעושה את
הדרך לבטוחה ולמקדמת.
הטיפול המהיר, הנסיעה המופרזת, לא הן שיעניקו לנו את הסגולות
המיוחדות של מסע והתקדמות. רק החניות שבעקבותיהן. רק
התייצבות על סולם בטוח, שאינו רעוע היא היא שמעניקה לנו אחיזה
במציאות הרוחנית.

"אלה מסעי בני ישראל" - המסעות רבים הם. הדרך מיציאת מצרים
אל ארץ ישראל, היציאה מן המיצר והמגבלה היא דרך ארוכה.
ה"בעל שם טוב" דיע"א מביא כי כל אותם מ"ב מסעות ישראל
במדבר רומזות למ"ב התחנות של היהודי בחייו. וכל מסע ומסע
מוציא אותו מדרגה אחת ומקדם אותו הלאה.
ואיך יהיה בטוח בדרכו? **כשכל מסע יהיה לו גם את החוזק של**

החניה - "ויסעו - ויחנו"... ("בנעם שיח")

*

מסע החיים...

ניתן לראות במסעות אלו הוראה נצחית לדורות לכל אחד ואחד
מישראל במסעו הארוך – מסע החיים.
וכך כותב ה"שפת אמת" בשני מקומות:
"כי הנה האדם נקרא מהלך וצריך תמיד לילך ממדרגה אל מדרגה
אחרת. ואותן הגדולים שבדור המדבר הלכו תמיד ממסע למסע
וכל מסע הי' מלחמה חדשה כדכתי' בנסוע הארון כו' ויפוצו אויבך
כו'. משנאיך הם הסיטרא אחרא שמשניאין לאדם העול תורה ומצות.
(שפת אמת" תורה תרמ"ה).

"ונכתבו כל המסעות להודיע לעם ה' כי כל עובד ה' לא יפול לבו
עליו מכל הנפילות שיש לו. כי כך הוא המידה להיות עולה ויורד.
ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה התחיל מלחמה אחרת. וכן
לעולם ויסעו ויחננו כמ"ש ילכו מחיל אל חיל שאין להם
מנוחה לעובדי ה' שע"ז נבראו ללחום מלחמות ה'. ובודאי מלחמות
שהיו לכלל ישראל היו דברים הנוגעים לכל הבריא. ומעין זה נמצא
בכל פרט לפי מה שהוא. (שפת אמת" תורה תרמ"ו).

האדם בניגוד למלאכי השרת אינו נתון במצב קבוע. הוא במסע
מתמיד – אדם נקרא "מהלך". חיינו של אדם הם מסע ארוך וממושך,
מסע שיש בו תחנות רבות. לא לחינם מרובות התחנות, כי לכל
תחנה מאפיינים משלה, לכל תחנה תפקיד ייחודי. לעיתים החניה
קצרה אך לעיתים נדרשים אנו לסבלנות ואורך רוח כי החניה ארוכה
וממושכת. לפעמים החניה במקום נעים ונוח – "ויחננו במתקה",
ולעיתים החניה קשה ומסובכת – "ויחננו במרה". אך לכל תחנה
תפקיד ומטרה. תחנה היא הנקודה שאנו נעצרים בה מתוך מגמה
לנסות ולהפיק ממנה את המירב ואת המיטב. אך בנוסף לכך כל
תחנה היא גם הנקודה אשר בה וממנה צריכים אנו להיערך לקראת
המסע הבא ולקראת המשימה הבאה.

מדברי ה"שפת אמת" עולה כי לא ה"חניות" בלבד הם המטרה והתכלית, אלא אף לעצם המסע תפקיד ומטרה משלו. היגיעה, החיפוש, השאיפה להתקדם ולהתעלות, אף לה מעלה בפני עצמה. הרצון לצאת ממצב נתון, ומהנקודה בה אנו מצויים כעת, בה עצמה יש תועלת ויש לה מעלה בפני עצמה. ויסעו – ויחנו – ויסעו, המסע כערך בפני עצמו.

לעיתים אנו סבורים, שכיון שעדיין לא הגענו אל המטרה ואנו אך ורק באמצעו המסע, אזי אנו מכלים כוחנו לריק. אך לא כן הדבר, המסע בכל המובנים הוא חשוב לא פחות מן החניה, ובוודאי רק בזכותו ומכוחו יכולים אנו למצות את הערך שבמטרה שבחניה. לפי ה"שפת אמת" יש חשיבות לכל עצם התהליך – גם למסע וגם לחנייה. כל אדם נמצא בתהליך ארוך וכל הזמן מתקדמים למטרה.

*

טיפוס על הר...

במהלך מסעות האדם יש שתי בחינות, יש בחינה של "ויסעו" ויש את בחינת "ויחנו". השלב הראשוני הוא "ויסעו", עניינו לכבוש מקום חדש, בבחינת: "מי יעלה בהר ה'", לצלוח ולהעפיל אל פסגה חדשה. ואילו בחינת "ויחנו" עניינה לגלות שליטה במקום החדש, להתבוסס ולהתייצב בו היטב. וזה בבחינת "ומי יקום במקום קדשו", מי יזכה להתמקם לנטוע את אוהלו היטב במקום החדש. חלק זה הוא לעיתים קשה יותר כי לעיתים נחה על היהודי רוח טובה ומצליח להעפיל למעלה ומצליח לשבור תכונה שלילית מסוימת, עומד בניסיון קשה בהצלחה, אלא שכעבור זמן נגמר לו הדלק... והוא אינו מצליח להתבסס במקומו החדש. ומה העצה ליהודי זה הרוצה להתבסס היטב במקומו החדש?

האדמו"ר הראשון מסלונים די"ע המשייל זאת לטיפוס על הר.

הנה כשרוצים לסלול כביש לטיפול במעלה ההר סוללים אותו בתנועה מעגלית ולא בכביש ישר מתחתיתו עד לקצהו! ומדוע? התשובה פשוטה: כי אם חס ושלום הרכב יאבד שליטה במעלה ההר, הוא לבטח ידרדר במהירות שיא עד לריסוקו בתחתיתו, וכדי למנוע זאת סוללים את הדרך בתנועה מעגלית כדי שאם חס ושלום יאבד שליטה וידרדר אזי יפול הוא בסך הכל בסיבוב אל הכביש הנמצא בסמוך אליו.

כך גם במסלול העלייה הרוחנית כאשר הוא מגיע לבחינת "ויעפילו לעלות ההרה", כדאי שבכל כבת דרך שמתקדם, יניח "מחסומים" מאחוריו כדי להתבסס במה שכבר עלה והתקדם, בבחינת "אחזתיו ולא ארפנו", שמשם לא יפול יותר, ואחר כך יוכל להמשיך ולהתקדם עוד ועוד, עד שיגיע אל פסגת ההר שהוא ייעודו בעבודת ה'. זהו ענין של "ויסעו ויחנו", שאחר כל "ויסעו", כלומר מסע של עם ישראל במקום מסרים כדי לתקן את הנצרך בו, היה גם "ויחנו" – לחזק ולבסס את אשר השיגו כאן במקום. וכך הם עלו ועלו ממסע אל מסע, עד בואם אל ארץ נושבת. פרשת מסעי מציינת את המסעות המוצלחים שהיו לעם ישראל במדבר הנורא אך גם את הפחותים... מפסגת הר סיני ועד לקברות התאוה...

*

בדרך לפסגת האורסט...

"לעצור!" נשמעה ההוראה בנחרצות. מה קרה? משהו קרה? ניסו כמה לברר. "עכשיו כולם עוצרים ומתיישבים לנוח". נשמעה התשובה מפי ג'ון, יחד עם ההוראה המפתיעה: "תיהנו מהנוף". הם היו קבוצת אנשים שמה שאיחד אותם היה – רצונם לכבוש את ה'אורסט'. להגיע לפסגתו של ההר הגבוה בעולם. אם כי קבוצות רבות רצו להגיע לפסגה, אך להם היה יתרון משמעותי: הם זכו להימנות בקבוצה של ג'ון.

ג'ון נולד באוורסט. זה היה הכינוי שדבק בו, ולא בחינם. עשרות, אם לא מאות פעמים טיפס ועלה את הדרך הלא סלולה עד לפסגת ההר. כך שכולם ידעו: להיות בקבוצה של ג'ון. זה אומר – לכבוש את האוורסט.

אם עצם ההעפלה על ה'אוורסט' אינה מדברים הקלים, הרי כשמדובר בחברי הקבוצה של ג'ון – ודאי לא. בנוסף לסכום הלא קטן שעל כל אחד להיפרד ממנו מראש בשעת הרישום, ידוע היה ג'ון כאחד שאינו עושה הנחות או נותן פינוקים. אצלו – טיפוס זה טיפוס. כולם חייבים לעמוד בקצב שלו. מי שלא מצליח, שיסתדר... וכבר היו דברים מעולם...

פניהם של כולם אמרו פליאה והשתוממות. אף אחד לא קלט מה קרה. טרם החשיך היום. עדיין לא הגיע הזמן להצטנפות בשקי השנייה למנוחת לילה קרירה.

ג'ון נעמד. "חברים יקרים". השקט נשמר בדממה. כולם חיכו למוצא פיו. האוויר הקר הנושב בגובה הרי האלפים הורגש היטב מבעד למעילי העור. "בשביל שנצליח במשימה, נעצור כאן לזמן מה". קולות הלחישה הושתקו מיד. "נשב ביחד ונסתכל לעמק התלול התהומי. לשם הגענו עם התרמילים והציוד ומשם יצאנו למסע..." "אבל למה? לא חבל על הזמן?" נשמעו קולות רוטנים, מאלו המעוניינים להגיע למעלה ולהיות כבר אחרי.

"כולנו פה", המשיך ג'ון בעודו מעביר מבטו על החברים, "הגענו מכאן, מלמטה" – הצביע לעבר נקודת היציאה שכבר בקושי נראתה – "במלוא המרץ והמוטיבציה להיות מאלו הזוכים ומצליחים לכבוש את ההר. אבל מניסיוני אני יודע, והרבה פעמים ראיתי את זה..." כשהוא לוקח נשימה ארוכה עם נשיפה של הבל חם, המשיך: "שככל שאנחנו מטפסים גבוה יותר, החמצן נהיה דליל יותר, ובהתאם גם הרוח – ה'מצב רוח' שבתוכנו. לכך אני אומר, נשב קצת ונשחזר

לעצמנו את הכל מההתחלה. ניזכר בקשיים שהיו. נצחק על
ההחלקות שנפלנו בהן עד שלמדנו לטפס על השלג... ובעיקר -
נסתכל על מה שכבר כן הספקנו לטפס".
כשהוא פוסק את פסוקו, סיים: "אחר כך, בכוחות חדשים ובמרץ
בוער ורותח, נעשה את השלב האחרון והמכריע בדרך לכיבוש ה...
אורסט".

*

'ימי בין הזמנים' הבאים עלינו לטובה... כשרובנו יוצאים לפחות
במקצת מהשגרה, מהווים זמן מעולה לעצור ממרוץ החיים
ולהתבונן, כל אחד עם ההסתכלות והמחשבות שלו.
על ההורים לסייע לבניהם לעצור ולחשוב. באיזו רמה התחלנו
בתלמוד תורה וב"ה איך אנו מסיימים. כמה אוצרות רוחניים סיגלנו,
כמה קנייני נצח רכשנו.
"לעצור", להביט לאחור ולהבין כמה טיפסנו... להודות לה' על
העבר ולבקש ממנו על העתיד - להמשיך לטפס גם בשנת
הלימודים הבאה עלינו לטובה.

*

השעמום "אכל" את גדליה, אלמן טרי שלא ידע איך לעכל את מצבו
החדש - בודד ללא קרובי משפחה. באחד הימים, בעוברו ליד חנות
לממכר בעלי חיים, שמע קריאה קולנית בשפת היידיש: "ר' ייד וואס
הערצעך?" ("ר' יהודי, מה נשמע?). גדליה הביט כה וכה, וראה רק
תוכי גדול מסוג ג'אקו, הוא לא חלם שהתוכי הוא הדובר אליו.
"כן, אני מתכוון אליך", נשמעה שוב הצווחה. גדליה הביט בו בהלם,
תוכי דובר יידיש? החליט להיכנס ולשאול למחירתו.
המוכר נקב בסכום גדול, והתוכי צווח (ביידיש...) מהכניסה לחנות:
"הוא לא מבין יידיש - תוריד אותו במחיר..."
לאחר משא ומתן קצרצר ותשלומים חודשיים בכרטיס האשראי, יצא

גדליה כשבידו הרכש המעניין – תוכי דובר יידיש ושובב לא קטן.
כמובן שבבית הפך התוכי לבן שיחו של גדליה והתגלה כ"מבין"
גדול בשיחת בני האדם. חודש וחודשיים שוחחו השניים, כשגדליה
מעשיר את ידיעותיו ואוצר מילותיו של התוכי.

לאחר שפגה ההתלהבות, החל גדליה לחשוב על אפיקים חדשים
מאשר לפטפט ללא תכלית עם בעל חי מוזר; הוא החל ללמדו
חזנות וקטעי תפילה, ואף לימדו הלכות ומנהגי ישראל, כשהתוכי
מתגלה כתלמיד חרוץ וסקדן. אין מה לומר – גדליה עשה את
עסקת חייו!

כשגדליה החל להתכוון לראש השנה, הפציר בו התוכי שרצונו לבוא
לבית הכנסת ביום הדין ולהתפלל במניין... "אין על מה לדבר!",
חרץ גדליה בפסקנות. "לא שייך שאביא בעל חיים לבית הכנסת
ביום הקדוש בשנה". אבל התוכי ידע בהחלט גם לנדנד ולשכנע,
וגדליה נכנע.

בערב ראש השנה כשהגיע גדליה והתוכי על כתפו, פרצו
המתפללים בקריאות מחאה רמות: "ידענו שאתה מתמודד עם
משבר קשה, אך האם השתבשה דעתך?! כלום בית הכנסת הוא
מקום לשעשוע והוללות? החזר את התוכי לכלובו ולא ייהפך המקום
הקדוש למושב לצים!". רב בית הכנסת הצטרף למוחים בגדליה,
ועמד על דעתו בתוקף. גדליה הסביר ושכנע בלהט שמדובר בתוכי
חכם שמעוניין "בסך הכל" להתפלל במניין ביום הקדוש בשנה,
והוסיף שהתוכי מבין את חשיבות המעמד ולא יעולל בעיות. אחד
המתפללים הציע פשרה: "אם אתה בטוח עד כדי כך שתהיה מוכן
להתערב עם כל אחד מהנוכחים על \$200 שהתוכי יודע להתפלל –
נשתכנע בטוהר כוונותיך".

גדליה הסכים. לאחר שניתן האישור מרב בית הכנסת לעסקה, נכנס
גדליה למרכז בית הכנסת והפציר ב"ידידו": "תן להם לשמוע איך

אתה מבצע את הניגון המסורתי לקדיש של ראש השנה". אך פה נחל
אכזבה. העוף סירב להוציא הגה, ולו הקטן ביותר, ממקורו המעוקל.
"אין דבר, הוא מתרגש. פעם ראשונה שהוא נמצא בבית הכנסת.
המתינו מעט, והוא יפצח במחרוזת ניגונים עסיסית לפי קצב
התפילה", הגן עליו גדליה. אך הזמן חלף עבר והתוכי שותק כאילו
קיבל עליו לא לדבר בבית הכנסת בשעת התפילה...
בצאתו של גדליה מבית הכנסת עטו עליו המתפללים: "לא חשבנו
שאתה מהסוג של אלו שעושים ליצנות, ועוד ביום כה נשגב. אבל
הסכם הוא הסכם, ואתה התחייבת לשלם לכל אחד מאיתנו".
בדרכו הביתה היה גדליה מדוכדך מאוד, לאחר כמה צעדים פנה
לתוכי שעל כתפו ושאל: "למה אתה עושה לי בושות?! סמכתי עליך
שתתפלל כוותיק ורגיל, והנה הוצאת אותי בנזק".
התוכי לא חשב לרגע להתנצל: "למה אינך חושב כמו איש עסקים?
יש לך מושג כמה כסף נוכל לעשות כשנתערב עם המתפללים
שוב פעם בערב יום כיפור?"...

*

לפעמים כדאי לוותר על מהלך מסויים כדי לקדם מהלכים רבים
אחרים... כל אדם צריך לעצור ולחנות מידי פעם כדי לאגור כוח
להמשך המסע. כל תלמיד (ומחנך...) צריך "חופש" – חניה... כדי
"למלא מצברים" לקראת שנת הלימודים הבאה – המסע...

שבת שלום!

העלון מוקדש
להצלחת התורם וכל משפחתו
ברוחניות ובגשמיות

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com